

כתר התורה

ע"ש רבי יצחק אבוחצירא זצוק"ל

רבי יצחק יוסף שליט"א

בית ההוראה הארצי כתר תורה ע"פ פסקי מרן

פרשת נצבים תשפ"ה

העלון השבועי

מאמר השבוע

הרב אברהם רחמים

לראש ולא לזנב

אנו מבקשים שנהיה קשובים לשכל שלנו לשלוט בעצמנו, לעשות דברים שאנו יודעים שהם טובים ונכונים, נדע לבחור תמיד בדרך של הראש. אם כן הכוונה היא שנהיה לראש – כמו שנהיה ממושמעים לראש.

ז'לא לזנב - לא נאמר 'ז'לא לרגל' משום שהזנב הוא החלק הכי מתגנדנ בבמה, הזנב הוא עולה ויורד תדיר אל ארבע רוחות השמים ימה וקדמה צפונה ונגבה, מה שאין כן הרגליים הם דיי 'ציבות בכוחן לעמוד זמן לא מעט במקום אחד.

מעתה, מה שאנו מביאים ראש של בהמה ולא ראש של אחד מוחכמי ישראל משום שלא מעט פעמים בכדי להיות קשובים לראש, האדם צריך לדעת לבטל את השכל שלו כבהמה לבטל את הרצונות שלו ולעשות מה שצריך.

וכדברי הכתוב (תהלים לו) 'אדם ובהמה תושיע ה'; ואיתא במדרש (ויק"ר רפכ"ז) אף על פי שאדם אנחנו נמשכנו אחריו כבהמה, ובגמרא מס' חולין (דף ה') איתא אלו בני אדם שהם ערומין בדעת ומשימין עצמם כבהמה.

וביאר הרב 'בית הלוי', ז"ל: - הדאדם העושה רצון חבריו אף על פי שעושה כל מה שחבירו מצווהו מ"מ עיקר העשייה הוא אדעתיה דנפשיה, דהרי עיקר מה ששומע לדברי חבריו ועושה כציווי הוא משום דמכיר בשכלו שהוא צריך לעשות רצון חבריו, אם מצד יראה אם מצד אהבה או משום קבלת איזו טובה או סיבה אחרת. ועכ"פ הוא עושה מה ששכלו מחייב אותו שהוא צריך לעשות מעשה זה ולכן נמצא עושה רצון עצמו גם כאשר עושה רצון חבריו.

ומש"ה איתא במס' קידושין (דף כ"ב) דבהמה גסה נקנית במשיכה דקוראה והיא באה, אבל עבד גדול אינו נקנה בזה דקוראו והוא בא, אם לא שהאדון תקפו אצלו. ומפרש הטעם דאדם אדעתיה דנפשיה קעביד אבל בהמה אדעתיה דמרה קעבדה, דאדם אף על פי שהאדון קוראו ושומע לו העבד ובא מ"מ לא נקרא הליכתו משיכתו של האדון, משום דהליכתו הוא משום שידוע העבד בעצמו שצריך לעשותו כמו שרבו מצווהו ונקרא אדעתיה דנפשיה, אבל בהמה הליכתה רק מצד האדון בלא שום צירוף דעת עצמה.

זהו שאמרו חז"ל: **אף על פי שאדם אנחנו - נמשכין אחריו כבהמה**, פירוש אף על גב שמכירים אנחנו מה חובתנו ומה יפה וטוב לנו לעשות רצונו יתברך אעפ"כ נמשכנו אחריו כבהמה בלא שום צירוף דעת עצמינו רק בשביל ציווי ודאדעתא דידך קעבידנא. ע"כ. (בית הלוי פרשת לך לך)

מעתה נוכל להבין את ההמשך של יהי רצון 'וזכור לנו עקדתו של יצחק אבינו בן אברהם אבינו' - אברהם ויצחק שניהם ביטלו את דעתם בצורה מוחלטת לרצון הקב"ה, הבן להזבח והאב לזבח.

יהי רצון שיתקבלו כל תפילתנו ברחמים וברצון לפני הקב"ה, ונכתב כל בית ישראל לחיים טובים ולשלום, אמן.

יהי רצון... שנהיה לראש ולא לזנב' ובנוסף ספרדים וע"מ מוסיפים לומר: 'וזכור לנו עקדתו ואילו של יצחק אבינו ע"ה בן אברהם אבינו ע"ה'.

אחר התבוננות עולות מספר שאלות:

א. מדוע לא אומרים 'שנהיה ראש ולא זנב' מה התוספת באות 'ל' - 'לראש'?
ב. כיצד זה שכל בני הבית מבקשים את אותה בקשה - 'להיות לראש', האם זו מעלה שכולנו נהיה לראש הרי ידוע מקום שכולם ראשים אין זה סימן ברכה ולהפך הוי סימן קללה.

[כמובא במדרש המספר על ר' יהושע בן לוי שביקש להתלוות אל אליהו הנביא ז"ל וילכו שניהם כל היום, והגיעו בערב לבית הכנסת גדול שהיו שם ספסלים מכסף ומוזהב וכל אחד ואחד יושב על כסאו איש כפי כבודו ויקרו. ויאמר אחד מהם מי יאכיל את העניים האלו הלילה הזה, ויען אחד מהם לאמר רב להם בלחם ומים ומלח שהביאו הם לכאן, וימותינו ולא כבודם כהוגן וכשורה וילינו וישובו במקומם עד אור הבקר, ויהי בבקר ויקומו ללכת, ויאמר להם אליהו 'שימכם אלהים כולכם ראשים', והלכו לדרכם כל היום, ונוסף לריב"ל יגון על יגון אך ירא לשאלו.

ויבואו עד עיר אחת והשמש פנה לערוב ויראו אותו בעלי העיר ויצאו לקראתם בלב טוב ובשמחה גדולה ויקבלום בסבר פנים יפות, ויאכלו וישתו וילינו שם בכבוד גדול, ויהי בבקר ויתפלל אליהו ויאמר: **לא יתן בכם הקב"ה אלא ראש אחד**. ויהי כשמוע ר"י את דבריו ולא יכול עוד התאפק ולהחריש על כל המעשים האלה שעשה אליהו, ויאמר לו עתה הודיעני סודותם. ויאמר לו אליהו, דע כי האנשים שהתפללתי עליהם ברוב שרים וברוב ראשים, לפי שהוא רעה להם ומחלוקת גדולה בעצתם ומחשבתם, כי כל מקום שבו ראשים הרבה נשחת ונחרב ונאשם. והאנשים שהתפללתי עליהם **בראש אחד** הוא טובה להם ולישונם, לפי שיאחדו מעשיהם ועצתם תתקיים בעצה אחת ורוח מחלוקת לא יבא ביניהם, ולא תחליף עצתם ולא תופר מחשבתם. על כן יאמרו המושלים: 'ברוב חובלים טבענה הספניות ובראש אחד תתישב עיר'. עכ"ד. (אוצר מדרשים - ר' יהושע בן לוי)]

אם כן, מן הראוי הוא שבעל הבית יבקש שנהיה לראש, וכל שאר בני הבית המסובים יענו אחרי: 'אמן'?

ג. אם כבר אנו רוצים להיות לראש, מדוע אנו מביאים ראש של דג או כבש מן הראוי היה להביא ראש של דמות חיובית כאחד מוחכמי ישראל הגדולים ולברך על התמונה שלו 'שנהיה לראש ולא לזנב', וכי יש מישהו רוצה להיות לראש כמו הראש של הדג או הכבש?!

בס"ד נראה לומר תשובה נפלאה.

הנה, כאשר אנו מבקשים 'שנהיה לראש' אין הכוונה שנהיה אנו ראשים אלא הכוונה היא שנהיה ממושמעים לראש. דהיינו, אין ספק כי כל אדם יודע דברים רבים טובים ויפים כיצד ראוי ויאה להתנהג בין אדם למקום ובין אדם לחברו אלא שלא תמיד השכל שולט על המעשה בפועל.

שאלה

בענין התקיעות בראש השנה, מהו הזמן המדויק שיש להאריך בכל תקיעה ושברים ותרועה?

תשובה

ראשית יש להקדים את דברי השולחן ערוך סימן תק"צ סעיף ג' וז"ל: יש אומרים ששיעור תקיעה כתרועה ושיעור תרועה כשלשה יבבות דהיינו שלשה כוחות בעלמא כל שהוא והם נקראין טרומיטין ולפי זה צריך לזהר שלא יאריך בשבר כשלשה טרומיטין שאם כן יצא מכלל שבר ונעשה תקיעה (ויש אומרים דאין לחוש אם האריך בשברים קצת ובלבד שלא יאריך יותר מדאי וכן נוהגין) (מרדכי והגהות אשרי פרק י"ט).

וצריך להאריך בתקיעות של תשר"ת יותר מבשל תש"ת ובשל תש"ת יותר מבשל תר"ת, ומיהו אם מאריך הרבה בכל תקיעה, אין לחוש, שאין לה שיעור למעלה, וכן בתרועה יכול להאריך בה כמו שירצה, וכן אם מוסיף על שלשה שברים ועושה ארבעה או חמשה אין לחוש.

ויש אומרים ששיעור יבבא שלשה טרומיטין ושיעור תרועה כשלשה יבבות שהם תשעה טרומיטין ושיעור תקיעה גם כן תשעה טרומיטין כתרועה, ולפי זה אין לחוש אם האריך קצת בשברים. וצריך להאריך בתקיעה של תשר"ת כשיעור שנים עשר טרומיטין (יש מגיהין יח' טרומיטין, ראה משנה ברורה ס"ק יד, ובאור לציון חלק ד עמוד סב ישב מעט הגירסא יב טרומיטין ע"ש) ומי שלא האריך בתקיעה כשיעור הזה והאריך בשברים לא קיים המצוה לא כמר ולא כמר. ע"כ.

והנה שיעור כל טרומיט לא נתבאר כמה זמן הוא, אולם מדכתב שו"ע לדעה הראשונה ששיעור תרועה כשלשה יבבות דהיינו שלשה כוחות בעלמא כל שהוא והם נקראים טרומיטין יש ללמוד בפשטות דכל טרומיט אחד הוא כח כל שהוא. (טו) וכ"כ בחזון עובדיה עמוד קלד.

וראיתי בספר דברי שלום (תשובות והנהגות ממוריני חכם שלום הכהן צוק"ל) עמוד סו שאלה י שכתבו ששיעור הטרומיט יש לשער לפי כל תוקע ותוקע בעצמו, שהתוקע בזריזות שיעור הטרומיט שלו הוא פחות ממי שתוקע את התרועה בנחת, ע"ש

ונראה כוונתו, דהעיקר שיוציא התוקע מספר הטרומיטין שיש בתרועה, וכפי משך הזמן שארך לו, כך יחשב את שיעור התקיעה והשברים, אלא שברור שאין מדובר בתוקע איטי שחורג בשיעור הכוחות מרוב המשך בעמ' 3

הלכה למעשה

הרב יצחק אלון

קבלן שיפוצים שלא סיים את עבודתו

שאלה: ראובן שכר קבלן לצורך שיפוץ דירתו, כמובן שהוא קבע מחיר, לוח תשלומים, ולוח זמנים. והכל התקדם לשביעות רצונו, אך לקראת שלב הגימורים הסופיים הקבלן התמהמה מלהגיע לאתר ולסיים את העבודה. וכבר ידוע בשער בת רבים ששלב זה הוא הקשה ביותר לביצוע, שכן התשלום עליו הוא לא גבוה, ולכן יש קבלנים רבים שאינם אוהבים להשלים את השלב הזה. ומכאן עולים כמה שאלות, מהם זכויותיו של ראובן במקרה שהקבלן לא משלים את חיוביו? האם ישנה אפשרות לעכב את כל שכרו? האם ראובן יכול לקחת קבלן אחר ולהוריד משכרו של הראשון כל מה שיקח הקבלן השני? זאת ועוד, מכיון שהקבלן כבר מנוסה ברמאות, במידה והוא כבר גבה מראובן את כל התשלום, והוא לא רוצה להחזיר לו את הכסף האם מותר לראובן להטעות את הקבלן באיזה אופן, בכדי שהוא יקבל בחזרה את הכסף המגיע לו?

תשובה: ראובן רשאי לשכור פועל אחר לצורך סיום העבודה, והוא יכול להפחית משכרו של הקבלן הראשון לצורך תשלום לפועל השני, אם העבודה יקרה יותר. כמו כן הוא רשאי להטעותו ע"י שיאמר לו שייתן לו סכום יותר גבוה לסיום העבודה וכשיסיים ישלם לו את מה שסיכמו בתחילה.

יאמר כבר עתה שישנם בהלכה שני סוגי 'פועלים', שדיניהם שונים זה מזה:

(א) 'שכיר יום' - פועל שנשכר לעבוד בזמן מסוים, והוא מקבל את שכרו לפי זמן העבודה, ולא לפי הכמות שהספיק בעבודה.

(ב) 'קבלן' - פועל שנשכר להשלמת פעולה מסוימת, ושכרו הוא על השלמת הפעולה, ואין לבעל הבית קפידא מתי יבצע את המלאכה.

והנה חז"ל אמרו, ש'שכיר יום' הוא דומה לעבד, משום שהוא משועבד לעבוד בזמן פלוני לצורך בעל הבית, אך 'קבלן' אינו דומה לעבד, משום שאינו חייב לעבוד בזמן מסוים, ושכרו הוא רק על השלמת המלאכה, ולכן הוא דומה ל'מוכר', שמוכר לבעל הבית את תוצאות מלאכתו. ובנוגע לפועל שחוזר בו באמצע המלאכה ומסרב להמשיך ולעבוד, יש חילוק בין 'שכיר יום' ל'קבלן', מכיון ששכיר יום דומה לעבד, הרי עליו אמרה התורה (ויקרא כה, נה) 'כי לי בני ישראל עבדים', ודרשו חז"ל (ב"מ י). 'ולא עבדים לעבדים', שרשות היא ביד הפועל לחזור בו באמצע העבודה, ובעל הבית צריך לשלם לו כפי מה שעבד עד עתה (ח"מ ס' שלג, ג) ואמנם יש לבעל הבית תרעומת עליו, כמבואר שם סעי' א, ולהרבה פוסקים יש בזה גם משום 'מחוסר אמנה'. כמובא בסמ"ע (ס"ק א' ובפרישה) ובשו"ת חתם סופר (ח"מ ס' קב והובא בפתחי תשובה סק"ח). ויעויין עוד בספר משפטי החושן שכירות פועלים (סימן שלג, ג אות מז בבאר חיים - ביאורים עמ' קד). לעומת זאת, קבלן אינו רשאי לחזור בו באמצע המלאכה, ואם חזר בו - ידו על התחתונה. כלומר, שאם בעל הבית נאלץ לשכור עתה פועלים במחיר יקר יותר לגמור את המלאכה הוא יכול להוריד זאת משכרו של הקבלן שחזר בו, והביאור הוא שהקבלן השתעבד לכך בתחילת עבודתו שאם יחזור בו יהיה שכרו משועבד להשלמת המלאכה (סי' שלג, ד), והשעבוד הוא רק עד גובה שכרו, אך אם התייקר שכר הפועלים עד שהוא יותר משכרו, אינו צריך לשלם מכיסו לבעל הבית. (ש"ך ס"ק כא). ואף אם כבר שילם לקבלן, יכול לחזור ולהוציא ממנו את השכר שנאלץ לשלם לפועל השני (שם סעי' ה). ונחלקו הפוסקים אם אפשר לכפות את הקבלן גם להמשיך לעבוד, או שהשעבוד הוא רק על שכרו של הקבלן, שיוכל לשכור מתוכו פועל אחר (ש"ך סק"ד), ומחנה אפרים (שכירות פועלים סי' ה) ונתיבות המשפט (סי' קפא סק"ה בביאורים) ומנחת פתים (אריק, סי' שלג סעי' ד).

המשך בעמ' 4

העולם, אלא הכוונה שאין לתת שיעור של זמן אחד בלבד ומדוקדק וקבוע עבור כולם, אלא יכול להיות שינוי כל שהוא בין תוקע לתוקע וכפי טבעו ומהירותו להוציא כל כח.

וראיתי בירחון אור תורה (תשמו עמוד יח) להרה"ג מאיר מאזוז זצ"ל שכתב בשם אביו הרה"ג מצליח מאזוז הי"ד שבבואו להיות תוקע בבית הכנסת נכספה נפשו לדעת שיעור זמן הטרומיטין ומתחילה רצה לומר שכל טרומיט הוא חלק אחד מתת"ף, אולם אחר החישוב חזר בו מזה שהרי ידוע בחכמת העיבור שחז"ל חילקו את השעה ל-1080 חלקים, (תת"ף) וכפי החישוב בכל דקה שלנו יש 18 חלקים, ונמצא שכל טרומיט הוא 3.3 שניות ונמצא ששיעור תרועה ט' טרומיטין הוא 27.9 שניות, ושיעור תקיעה דתשר"ת יח' טרומיטין, משך דקה אחת, ואין לך כמעט אדם אפילו חזק מאוד שיכול להאריך בתקיעה כשיעור הזה.

ולכן חישב זאת על פי ההסתכלות במחוג השניות שבשעון (של אותו הזמן) שהיה קופץ ג' פעמים בשניה, ולכן אמר שכל כח הוא שליש שניה, ושלפי זה יח' טרומיט דתקיעה דתשר"ת הוא 6 שניות, וט' טרומיט דתקיעה דתשר"ת ותר"ת 3 שניות, ושיעור שברים כל שבר פחות משניה, ושיעור תרועה ט' טרומיט 3 שניות, עכת"ד. וכ"כ בשו"ת איש מצליח חלק ב סימן לט ובשולחן ערוך המקוצר סימן קי אות יא.

ולכאורה לשון השו"ע כח בעלמא כל שהוא, משמע שהוא פחות מזה, וכן ראיתי באור לציון חלק ד' עמוד סב שכתב שיש שכתבו ופרסמו ששיעור תקיעה דתשר"ת 6 שניות ואינו נכון כלל.

ובאור לציון שם כתבו השיעור ט' כוחות כל כח כל שהוא, שזה זמן שיכול להוציא בפיו ט' הברות, וכגון שאומר ברצף, אבג, אבג, אבג, (בקמץ תחת כל אות) והוא אינו יותר משניה אחת ולכל היותר אינו יותר משניה ורבע, ושלמעשה בתקיעה דתשר"ת הוא שתי שניות, וכן ע"ז הדרך.

וקרוב לזה כתב בספר תורת המועדים (קולדצקי עמוד רצה) שט' טרומיטין הוא בין 1.5-1.33 ואצל בעל תוקע מיומן אפשר אף בפחות

ובהליכות מועד עמוד קסז כתב שעל פי בדיקות של מומחים ותלמידי חכמים מובהקים יצא שבשניה אחת יש כ-8-9 כוחות ושערכו בדיקות גם בעזרת אמצעי טכנולוגיה מתקדמים וסוגי הקלטות למינהם בשמיעה איטית ומהירה, והתוצאה היתה ברורה ומדויקת.

אלא שלבסוף כתב דאף שלפי זה יוצא שיעור תקיעה

דתשר"ת 2.5 שניות (מעט יותר מ-יח' טרומיטין) מכל מקום למעשה יאריך בתקיעה כ-3-4 שניות היות ובדרך כלל מאריך התוקע בתרועה כ-11 כוחות, ודעת האורחות חיים (ח"א דין תקיעת שופר אות יא) בשם הרשב"א דשיעור תקיעה כתרועה היינו לפי מה שהריע התקוע באותה השעה בפועל, וכיון שהאריך בתרועה יאריך בתקיעה.

ועוד שיש אומרים שמצרפים גם ההפסק נשימה שבין השברים והתרועה דתשר"ת לשיעור תקיעה, ולכן אם יאריך כשיעור 3.5 או 4 שניות.

אולם בתקיעה של תשר"ת די בשניה וחצי, שהרי שיעור שברים עם הרווח שבניהם הוא ג"כ שניה וחצי לכל היותר

ובתקיעה של תר"ת הוא ג"כ שניה וחצי לכל היותר שכבר כתבנו ששיעור תרועה הוא שניה ואם יאריך עוד חצי שניה מחמת ההרגל הרי שניה וחצי.

וראיתי באור תורה הנ"ל שהביא מספר הברית חלק א מאמר יז' פ"ו ד"ה ועתה אבאר, שהנסיון יעיד ויגיד כי נוכל לשמוע ולהבדיל בין תשעה קולות הנשמעים ואח"כ בזמן "שניה" אחת ולא יותר, כי אם ימהר המשמיע ויחיש להשמיע בזמן "שניה" עשרה קולות, יהיה נשמע לקול הברה אחת ארוכה, לא קולות נבדלים, ע"ש וזה כדברים הנ"ל ממש.

ומה שהקשה באור תורה על זה מדברי הרמב"ם שסובר ששיעור תקיעה הוא כחצי תרועה דהיינו ארבע וחצי כוחות, ואם איתא דבכל שניה יש ט' כוחות איך יתכן במציאות כלל לעשות חצי כח? ולענ"ד זו אינה קושיה כלל, שהרמב"ם מדבר על תקיעה ואם נשער ט' כוחות בשניה אחת, ונאמר שדשיעור תקיעה הוא 4.5 כוחות, יוצא ששיעור תקיעה הוא חצי שניה, וזה כוונת הרמב"ם, דסך שיעור התקיעה הוא 4.5 כוחות ואין צריך לבצע בפועל חצי כח.

ועוד דאף אם אי אפשר לבצע בפועל קול של חצי כח, אין צריך לעשות זאת בפועל ממש, אלא רק צריך שלא יפחות מזה השיעור לכל הפחות 4.5 כוחות, אף אם שכשיבוא לעשות חצי כח יצא לו כח שלם אין זה מגרע כלל. ופשט.

וראיתי בעוד כמה ספרים שנתנו בזה עוד שיעורים, ומהם בספר דרכי הלכה על קיצור שולחן ערוך סימן קכט הערה כ בשם הראש"ל הרב מרדכי אליהו זצ"ל שכתב שט' טרומיטין הם שתי שניות ואם עשה פחות לא יצא וכן הובא בפסקי תשובות סימן תקצ הערה 13 בשם ספר קיצור הלכות המועדים.

אולם המנהג הרווח בין הספרדים לשער כמו שכתב בהליכות מועד, וכן עיקר.

בברכה
אלון בן שבת

מטרות העמידה

קמחא
דפסחא

לימוד
שירת
הבקשות
לילדים

בית
הוראה

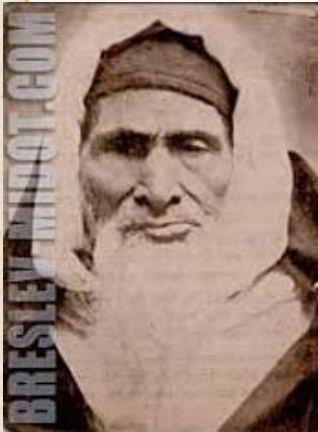
לימוד
טעמי
המקרא

כולל
אברכים

ולפי זה, יוכל ראובן לשכור פועל אחר להשלים את העבודה, ולנכות משכרו של הקבלן הראשון מה שהוא יצטרך להוסיף לשני. ודין זה נכון אף אם כבר שילם את מלוא הסכום לקבלן הראשון.

ולגבי מה ששאלנו האם מותר לראובן להטעות את הקבלן? התשובה לזה היא שמבחינה מציאותית רחוק הדבר לומר שראובן יצליח להטעות את הקבלן באופן שהוא יקבל את כספו חזרה, שכן, הקבלנים בדרך כלל 'מנוסים ברמאות' ומכירים הרבה קומבינציות כך שזה לא פשוט כלל ועיקר. אמנם מעיקר הדין, נראה שמותר לראובן לעשות כן, וכפי שהתבאר כבר לעיל שפועל 'שכיר יום' רשאי לחזור בו באמצע העבודה, ואינו מפסיד משכרו בחזרה זו. אמנם, אם בחזרה זו הוא גורם 'דבר האבד' לבעל הבית ששכרו, הדין הוא שאסור לו לחזור. 'דבר האבד' היינו דבר שיתקלקל אם לא יעשנו הפועל, ואין שהות לבעל הבית לשכור פועל אחר תחתיו לעשותו. וזה בין בדבר שהוא הפסד ממוני [כגון פשתן השרוי במים, שאם לא יוציאוהו עכשיו - יפסד] ובין בדבר שהוא ביטול רצונו של בעל הבית [כגון ששכרו לנגן בחתונה, שאחר שעבר זמנה, אין צורך בעבודת הפועל]. פועל החוזר בו ב'דבר האבד', רשאי בעל הבית להטעותו בכדי שלא יחזור בו. והיינו שיציע לו שישלם לו יותר ממה שפסק עמו בתחילה, אך כשיבא לגבות את שכרו - אין בעה"ב צריך לשלם לו אלא כמו שסיכמו מראש ואפילו אם כבר שילם לו, יכול להוציא מידו. (חו"מ סי' שלג, ה). ולגבי 'קבלן', יש שכתבו שכיון שקבלן אינו רשאי לחזור בו כמבואר לעיל הרי לעולם כשקבלן חוזר בו, רשאי בעל הבית להטעותו (ש"ך שם ס"ק כט), והמחנה אפרים (שכירות פועלים סי' ה') כתב שזה תלוי בפלוגתא אם בעה"ב יכול לכונן את הקבלן להמשיך לעבוד. ואם עשו קנין לתחילת המלאכה, יכול להטעותו אך תחילת פירעון אינו נחשב קנין לעניין זה. (חכמת שלמה סי' שלג סעי' ג). אך יש החולקים וסוברים שההיתר להטעותו לא נאמר אלא בדבר האבד כן העלה בנתה"מ (שם ס"ק י'). ויש שכתבו שאכן אינו רשאי להטעותו, אך יכול לשכור בסכום גבוה עד כדי כל דמי העבודה שסיכם עמו מתחילה, וכשיבא לגבות שכרו, יפחית לו משכרו הראשון את מה ששילם לו בשכירות ה'שניה', שהרי קבלן החוזר בו רשאי בעה"ב לשכור עליו פועלים ביוקר, ולהפחית משכרו מה שהוצרך לשלם להם, ולא גרע מה שמשלם לקבלן עצמו ממה שהיה משלם לפועל אחר, ונמצא שלא שילם לו אלא כפי שסיכמו ביניהם מראש כן העלה בשו"ת דבר אברהם (כהנא) שפירא, ח"ג סי' כא) ויעויין עוד בעניין זה בחזון איש (ב"ק סי' כג סק"ב). אמנם, אם הקבלן שאינו מבצע את עבודתו גורם לבעה"ב הפסד כספי כגון: שבינתיים הוא צריך לשכור דירה אחרת בוודאי הוי דבר האבד, ורשאי להטעותו. ולכן, בנידון דידן, שהקבלן לא מוכן להשיב את הכסף, הרי זה דבר האבד, וראובן רשאי להטעותו, ואף אם הקבלן "חרדי" ואמור להיות ציית דינא, לפעמים הסכום הוא כה קטן, שאינו מצדיק את המאמץ להתדיין עליו בדין תורה, וממילא אף זה נחשב דבר האבד.

בברכה יגאל אלון ס"ט.

שרי המאה ה' המדרח

הרב יוסף חיים בן שבת

רבי יחיא אדהאן

כל ימיו צומות וטבילות, ופוק חזי מאן גברא רבה דמסהיד עליה, אדונינו מורנו ורבנו עטרת ראשינו סידנא "בבא סאלי", במכתבו וז"ל: "צניע ומעלי, כבשי דרחמנא בלחם סתרים רב חיליה וגבורא, קים ליה בדבנה מניה במעשה רב, חומרי וקלי לאפוקי ולעילוי, וכל הכתוב במגילת תענית קים זה מה שכתוב בזה".

הרב יחיא אדהאן זצ"ל נולד בעיירה תאפילאלת שבמרוקו בשנת ה'תרכ"ו – 1866, לאביו הרב הגדול מכלוף אדהאן זצוק"ל ואמו מרת הרבנית אסתר בתו של הרב הגדול מעוז ומגדול מרן אביר יעקב אביחצירא זצוק"ל.

על פי המסורת המשפחתית רבי יחיא הינו צאצא לדוד המלך ונרמז הדבר בראשי התיבות של שם משפחתו – א"י ד"ד ה'מלך א'שר נ'משח. פרש מכל ענייני עולם הזה וערך סיגופים שונים, צם בכל יום שני וחמישי ויותר מ-100 פעמים ערך 'תענית הפסקה' [ממוצאי שבת ועד ליל שבת].

לאחר פטירת מורו זקנו מרן אביר יעקב, דבק רבנו בדודו הרב הגדול כבוד מורנו הרב דוד מסעוד בנו בכורו של רבי יעקב, והיה תלמיד חבר לבנו הגדול עטרת ראשנו רבי דוד אשר היה בן גילו. רבנו הכיר ברבי דוד כי איש אלקים קדוש הוא, וקבלו כרב מובהק. אותו עמו התבודד ולמד וכלשונו "לא זהה ידו מתוך ידי בשבתי ובקומי."

משאת נפשו של רבי יחיא הייתה לזכות לעלות לארץ ישראל ולבלות בה את שארית חייו. אך דא עקא כי מארגני העליה מטעם המדינה לא נתנו למבוגרים ולזקנים לעלות לארץ כי אם צעירים בלבד. ובפרט לרבנו שהיה זקן מופלג וחולה. מרת חנה בתו שתחיה שהייתה בירושלים התאמצה בכל מאמצי כוחה ודפקה על שערי הסוכנות וכל הנוגעים בדבר, להעלות את אביה לארץ, אך פניה הושבו ריקם בטענה כי אביה זקן וחולה אנוש.

בצר לה נסעה לטבריה להשתטח על קברי רבי חיה ובניו, שבזכותם יזכה רבנו לעלות לארץ. לאחר שבוע מההשתטחות קבלה הודעה מהדואר כי ישנו מברק עבורה מחוץ לארץ ועליה לבוא ולקבלו בדואר. בלב פועם ובדמעות בעיניה נגשה לבית הדואר, בחשבה שאולי מברק זה מבשר כי אביה שבק חיים לכל חי. אך ראה איזה פלא מברק זה בשורה טובה בו, אביה ובתו השניה מגיעים לארץ מחר, והיא מוזמנת בזה להקביל פניהם ולהביאם לביתה. כשנפגשו בנמל חיפה, שאלה: אבא, הרי הייתה חולה וכיצד הבראת וכו... ענה רבנו ואמר, בתי, הרבה מלאכים ושלושים למקום, והוא שלח מלאכו וירפאני ובשרני כי אזכה לחיות ולהטמן בארץ הקודש, הודו לה' כי טוב.

ומסופר כי פעם הזדמן לעיירה אחת והוזמן אצל נכבד מנכבדי המקום. כשהגיעו לפניו לאכול, סרב, בעל הבית אמר לרבנו: אין לך מה לחשוש, מור זקנך אדמו"ר רבי יעקב אבוחצירא זצוק"ל התארח אצלנו וסעד על שולחננו. מששמע זאת רבי יחיא פרץ בבכי ואמר: "מה אתם משוים אותי למור זקני רבי יעקב, הוא הייתה לו סייעתא דשמיא ותמיד גילו לו מן השמים אם המזון המוגש לו כשר או לאו, ולכן יכול לאכול בכל מקום. אני הקטן הפשוט לא מגלים לי כלום, ואם כן איך אני יכול לאכול בכל מקום?"

והנה המחשה כמה עלינו להודות לה' על ימנו אנו, ימים אשר עליהם נאמר ומלאה הארץ דעה את ה', דעת תורה. הרי מי מאיתנו שאינו יודע מהו הדס משולש, ורוב ככל עם ישראל דתיים ושאנים כולם תלי"ת יודעים היטב מהו צורת ההדס הכשר, ויתר על כן הכל מצוי בשפע עד להתפקע על דוכנים די בכל אתר ואתר. אך כאשר הגיע חג הסוכות הראשון לשנת רבנו בארץ, ורבנו מהדר במצות ביקש שיקנו לו ארבעה מינים מהודרים. וכשקיבל את ארבעת המינים ראה רבנו כי ההדס אינו משולש כדן, וכאשר הסביר לשליח כיצד צריך להיות ההדס המשולש והלה לא הבין, הכריחו רבנו לקחתו למקום המכירה.

הגישו לרבנו חבילות של הדסים, ורבנו איננו מרוצה ומבקש הדס משולש כדן, בסופו של דבר הוציא המוכר חבילת הדסים משולשים לתפארת, ואז השריעו רבנו שיותר לא ימכרו הדסים שוטים וכשיל את בית ישראל כי אם הדסים משולשים כדת.

לאחר עלייתו ארצה, התגורר אצל בתו שבתה היה סמוך לגבול עם ירדן הבית הקיצוני שכונת מוסררה, סמוך לחומת עיר העתיקה, מיד פעם היו חילי הלגיון צוללים לעבר השכונה, ואף רצחו כמה נפשות ה' יקום דמם.

כשפרצה מלחמת סיני רצו בני הבית לעזוב את המקום ולעבור למקום מבטחים. רבנו התנגד ואמר: "מבטיחכם אני כי לא יארע לנו שום נזק ואף אחד מאתנו לא יפגע משום כדור או רסיס, השארו בבית בבטחה וה' שומר ישראל". וכך היה.

בשנת ה'תשי"ז השיב את נשמתו ליוצרה.

בס"ד

שופר על קולי

אחות יקרה שלי,

הפעם רציתי לדבר איתך על קול השופר שנים השופר היה זורק בי יראה, ולא הבנתי למה.

היום אני רוצה להתבונן איתך – מה יש בו בקול הזה,

ששופר לבבות ומעיר אותנו מהתרדמת.

כי קול השופר איננו רק צליל – הוא בכי,

הוא קילוף מחיצות עד לפני הטהור

הוא קריאה פנימית: "שפרו מעשיכם ושובו בתשובה."

לפעמים הלב שלנו נרדם, אנחנו חיות במרוץ

אפילו באלול, עומס של יומיום,

רשימת הקניות שנמרחת על המקרר,

הילד מבקש עוד סיפור לפני השינה,

והטלפון לא מפסיק לצלצל...

ילדים, בית, עבודה, קניות, תשלומים –

ועוד עומס של התארגנות לחגים.

עד שאנחנו שוכחות את המקום שלנו הפנימי.

וקול השופר בא להזכיר שוב ושוב – לשוב.

חטאנו, הכתמנו,

אך בפנים יש טוהר שלא יכול להיפגם.

עלינו להבין מהי המהות של החטא

כי יש לנו נטייה לחשוב שתשובה –

משמע סטיגמה, על הקשר לחטא.

ודווקא תשובה – היא במשמעות ההפוכה

לגמרי

בואי נבין מה בעצם החטא הזה שאנחנו

פוגעות ממנו כל כך?

החטא – מהו?

החטא מלשון להחטיא – לפספס

החטאים שלנו הם פספוס הזדמנויות הנצח

של חיינו:

• להמליך את ה',

• לשעבד את הגוף לנפש,

• להגביר את הרוח על החומר

• והעיקר – המטרה שלשמה נברא

העולם, שיהיה לו דירה בתחתונים.

לפספס את זה, זה פספוס אמיתי

נתאר לעצמנו

אדם עושה עסק, השקעה, הון

לטובת לקנות דירה

והוא מרוויח את הכסף לאט

אוסף במשך זמן רציני כדי לאפשר לו

להגשים את החלום

כשהוא כמעט מגיע ליעד של ההון הראשוני

והוא נשבר לקול תחנוני אשתו וילדיו על כל

מה שחסר

על הריהוט המקולקל ועל החוגים שאין ועל

הנופש שמזמנו... לא הגשימו

והוא עלול להתפתות

ואז עולה השאלה – מי יעזור לו לא לאבד

את הכוח? מי יתמוך בו?

הנשמה הטהורה שנתת

היא היחידה שעומדת לאדם בעת דוחקו

שתישאר איתך עד 120 וגם אחרי

היא זו שתישא בעול והיא שתניע

לו רק תבחרי בה

הנשמה הטהורה חצובה מאוצר הנשמות של

הקב"ה

משיא הטהור והשלמות

ונזקקת לכאן בתוך גוף שמבלבל אותה ושולט

בה

והיא טובה בעצם

שכל החושך בעולם לא יכול לאותו הטוב

עד כדי כך שאותו טוב יכול להרים את האדם

ממקום של חטא ורשע ולהשיבו בתשובה.

כך אמר רבי נחמן

אז מה עושים?

תשובה –

היא הנס הגדול של הבריאה

וגם מציאות שכולה תיקון ומתנה

הקב"ה מגלה לנו

שתמיד בכל שלב

אפשר **להתחיל מחדש**.

יותר מזה, ככל שהמרחק מהתכלית גדול יותר

בשיבה התיקון מתעצם שבעתיים

כי קורבן הנפש והעקידה העצמית

של היצרים התאווה והמשיכות הטבעיות-

זה משהו שלא היה יתכן כלל במציאות

לולי הקב"ה הטביע את זה בבריאה

וסלל דרך וחתירה לבוחרים בכך.

שובי אל עצמך – ואצורתך!!!

נשמחך טהורה, בלתי נפגמת ובת למלך,

תתייחסי אליה בכבוד ובנועם,

ותתחילי לחשוב עליה טוב – תתני לה כוח

להוביל את חיך

איך נעזור לה לפרוץ ולהתעצם?

קול השופר

השופר עם כל המסרים שלו ועליו

יש בו כוח סגולי לערבב את השטן

ליצור בהירות ומיקוד ביעוד ובמטרה.

יכולת להעביר מניסא דין לכיסא רחמים ולהמתיק.

יש בו כוח לשבר את הלבבות, לקלף את

טומאת חטאינו

ולהסיר את עורלת הלב.

הוא גם עוזר לנו להיכנע לפני מלך הכבוד

ובוכה יחד איתנו מורכן וכפוף

וממליך יחד איתנו בתרועה את מלכו של עולם.

המהלך של השופר

הוא מהלך של ישועות, ניסים, ויכולת להביא

מציאות חדשה אל העולם

ואלו רק טעמים – כדי שתהיה מצווה זו

בטעם של עוד,

וכל החלישות דעת, זה לא חלקנו

אנחנו רוצות לשמוח ולשמוח

אשרינו שזכינו.

בפעולה כל כך קטנה

אנחנו מתקנות כל כך, משפיעות כל כך,

מקדמות כל כך.

בכל פעולה יומיומית שלנו,

בכל טיפול בילד,

בכל הליכה לעבודה,

בכל ביש של אכילה,

ממש בהכול –

אנחנו זוכות לעבוד את ה',

ולתת לו דירה בתחתונים,

לתקן עוד ועוד באהבה גדולה.

השבוע, בכל פעם שאת מרגישה פספוס –

תזכירי לעצמך, אני לא מקולקלת,

אני רק אמורה להתחיל מחדש-

לתקן, לשוב אל הטהור שבי.

מאיפה שאני נמצאת – זו התכלית של

הבריאה

זו המלכת ה' בכל מקום, זמן, ומצב.

ברגעים אחרונים של חודש אלול

יש קונה עולמה ברגע אחד

כל המעבירה על מידותיה מעבירים לה על

כל פשעיה

למי מאיתנו אין התמודדות כזו או אחרת

דווקא בזמן הזה

לפעמים אנחנו מסתכלות על עצמנו

בעין שלילית, כואבת, סטיגמטית

מה כבר יצא מאתנו אם...

וההרגל הזה – של לצייר את עצמנו בצורה

מקטינה

הוא הרגל שלילי שמקורו דווקא מהיצר הרע

ומפיל אותנו שוב ומוריד לנו את הכוח

אז קודם כל תדעי: **את זהב טהור**

והתפקיד שלנו הוא להבין כמה עוצמות וטוב

יש בנו

קול השופר השנה – הוא לא רק צליל בחלל,

הוא קריאה אישית בשבילך לשוב אל עצמך

אל טובך

הקב"ה שולח הזדמנויות שאיתם

ברגע אחד הכול מתהפך לטובה

תתפללי לזכות לס"ד לעמוד בניסיון הזה

ולחתום אותך ואת ביתך –

לשנה מיוחדת ומהממת בכל הפרטים הקטנים

חותמת את אלול הזה

בהתרגשות נדירה על כל המסע שעברנו

יחד

בציפייה בס"ד למסע שעוד נעבור וניפגש

ובתודה על שותפותך, אני כל כך שמחה

בגדילה שלך.

איחולי חברה,

לשנה טובה תכתבי ותחתמי לאלתר לחיים

טובים ולשלום

בראות שפע פרנסה טובה

מילוי משאלות ליבר לטובה

ושל מה שאת מייחלת, ימצא את הדרך

להופיע במציאות חיך

בע"ה שניגאל כולנו יחד מהרה.

ליאורה דהן

מתחברת – מסע אל משמעות החיים

050-410-3-421

dahan.liora.co@gmail.com

מטרות העמותה

קמחא
דפסחא

לימוד
שירת
הבקשות
לילדים

בית
הוראה

לימוד
טעמי
המקרא

כולל
אברכים